

A

Pedagógiai Programja
Helyi Tantervek – II.

Népművészet/Mesterség
orientáció alkotó gyakorlat

Tartalomjegyzék

Alapfok 3. évfolyam	3
A vizuális alkotó gyakorlat célja	3
A népi kézművesség alapok	3
Fejlesztési feladatok.....	3
Tananyag.....	3
Feladatcsoportok	3
A tárgykészítés folyamata (ÉRZÉKENYÍTŐ)	4
Népi bőrművesség	6
A bőrművességhez szorosabban kapcsolódó foglalkozás ötletek.....	6
Követelmény	7

Mesterség orientáció alkotó gyakorlat

Bevezetés a mesterségek világába – érzékenyítés

Alapfok 3. évfolyam

A vizuális alkotó gyakorlat célja

A tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerősítése a képi emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális gondolkodás és kifejezőkészség fejlesztésével, valamint az esztétikai érzékenység és befogadó készség kialakításával.

A tantárgy feladata a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, erős belső motivációra épülő, változatos alkotó folyamatok biztosítása, melyek lehetővé teszik a csoportos és egyéni kreatív tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségeit, kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot. Az egyes témák, témacsoportok változatos feldolgozása, a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatának megismertetése, a népművészeti és művészettörténeti ismeretek aktív beépítése az alkotó tevékenységbe. A baleset-, munka- környezet és tűzvédelmi szabályok betartatása.

A népi kézművesség alapok

Valamint mesterségenkénti műhelygyakorlatok a népi kézműves tárgyformálás, a mesterségek különféle hagyományos technikai, díszítménybeli ismereteinek megismertetésére szolgál. Feladata a forma – díszítmény – funkció hármásának adott mesterségen belüli anyanyelvi szintű megismertetése, a művészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása, változatos kreatív játékos feladatsorokon keresztül. A tárgyi népművészet alkotásainak is megvan a művészi formájuk. Ezek a formák részekből, elemekből állnak, melyek rendszert alkotnak, ezáltal alakul ki stílusuk. A hagyomány nyújtotta elemek újabb és újabb variálásával az alkotás is újjáéled.

Fejlesztési feladatok

- A népművészeti tárgyak, az alkalmasan megválasztott népi használati tárgyak utánzó és újra alkotó elsajátításának képességei
- A néprajzi ismeretek alkotó tevékenységhez kapcsolódó aktív beépítése.
- Az alkotáshoz szükséges készségek fejlesztése.

Tananyag

- Népi kézművesség alapok – ismeretek
- Ábrázolási és tárgyalakotási ismeretek
- A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
- Különböző kézműves és népművészeti technikák
- Néprajzi ismeretek
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Környezetábrázolás – kép és valóság

- A tárgyak és a természeti környezet irányított megfigyelése
- A természet törvényeinek, jelenségeinek összegyűjtése, lejegyzése
- Növények és állatok minél pontosabb megfigyelése, magyarázó rajz készítése
- A látványból és jelenségből kiinduló egyszerűsítések (redukálások)
- A szerkezetből kiinduló egyszerűsítések (redukálások)
- A szín és anyagválasztás szerepe

Mintakincs

- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása
- Ornamentika rajzolása természeti motívumok felhasználásával
- Egyszerű díszítő elemek szimmetrikus, aszimmetrikus, pozitív-negatív formákká, ritmussá rendezése
- Természetes formák egyszerűsítése, stilizálása, szín- és formavariációk létrehozása

Népművészeti motívumok új kontextusba helyezése (kreatív tervezés)

- Legyél te is tervező!
- Csomagolópapír tervezése, kivitelezése stencilezéssel – hímzésminták felhasználásával
- Könyvborító és lemezborító tervezése és készítése szitázással és papírdúccal – szűrőrátekek motívumainak felhasználásával
- Épületek „életre keltése” - a Balaton felvidék jellegzetes épületelemeinek felhasználásával
- Múlt és jelen találkozása
- Papírszínház készítése – falusi életképekkel
- Mából a múltba – öltözz át! Mai fotók felhasználásával, átalakításával készített falusi képek készítése
- Szabd magadra!
- OP-ART – rozettákkal, guzsalytűkkel, hímzésmintákkal
- Ékszerkészítés zsugorfóliából sütéssel, falapokból festéssel - választott minták felhasználásával
- Képregény készítése egy választott népmeséből
- Játszani jó! – a vizuális anyanyelv használata
- Társasjáték tervezése és készítése agyag figurákkal - választott témakörből: fafaragás, hímzés, szövés, fazekasság
- Ruha kvartett - Kártyajáték tervezése és készítése – népviseletek felhasználásával
- Memóriajáték tervezése népművészeti motívumokkal

A tárgykészítés folyamata (ÉRZÉKENYÍTŐ)

Ismerkedés a természetes alapanyagok tulajdonságaival, felhasználási lehetőségeivel

Fazekasság

- Marokedényből figurák pl. a marokedény a hasa a medvének és rádolgozzuk a fejét és a végtagokat
- Almasütő 2 db marokedényből, együtt kipróbálni, isteni illat és ízek
- Fantáziát mozgató- különböző termékekből kiválasztani egyet, ehhez komponálni egy kisplasztikát, része lesz a figurának. pl. a makk lesz a figura sapkájának a bojtja vagy: igazi csigaházhoz agyagból a csiga teste
- „Mini” műhelyek (lehet egyéni, de csoportos feladat is) Élethű műhelyek készítése
- Edényalátét (hurkákból vagy lapból kivágva)
- Mézeskalács-formák, együtt sütni, enni
- Falikép, közös munka: pl. 4 évszak
- Paraszti udvar (lehet egyénileg, de közösen is)
- Falu: jellegzetes házakkal, emberekkel és állatokkal
- Állatok: a különböző állatok. Hozzá terepasztalt készíteni (állatkert), képzelt, sohasem létezett állatok, kedvenc állatok, guruló állatok
- Doboz tetővel a tetején a fogó-gomb lehet más-más figura
- Gyertyatartó
- Mécses, önteni bele gyertyát
- Ékszerek (üveggyöngyökkel díszíteni)
- Sajtkészítő

- Karácsonyfa-díszek
- Sótartó
- Formába tapasztás különböző agyagból
- Fűszertartó különböző méret, forma
- Sütőedény figurális

Textil (hímzés)

- különféle zacskók – láncöltéssel és vagy keresztszemmel
- hátizsák, madzag pántokkal láncöltéssel
- babavarrás hímzett – (bújtatások) ruhakészítéssel
- bábok varrása (Lakatos Lilla könyve alapján)

Textil (nemez)

- Mosatlan, mosott és fésült gyapjú tapintása különböző fajtájú juhokról. Játék, felismerés bekötött szemmel
- Egyszerű nemezgyűrű készítése kézben egy tincs gyapjúból. Ismerkedés a gyapjúval, a nemezelődés alapjaival
- Végtelenített nemezzsinór készítése
- Ügyességi, finom motorikus kézmozgást, térlátást és koncentrációt fejlesztő játékok a nemezzsinórral (pl. átbújtatós, mondókás, „macskabölcső”)
- Egyszerű ujjbáb vagy babasapka készítése két-három ujra tekert gyapjúból
- Játékok hagyományos síkformák, nemezdíszítő motívumok felhasználásával
- Festőnövények gyűjtése a természetben - A színek szerepe az életünkben
- Ujjbáb készítése sablonra, mesefeldolgozás az ujjbábok segítségével

Textil (szövés)

- Fonatok – körmönfonással, 3; 5; 7; 9; szállal, egyszerű fonalcserékkel és összetett fonalcserékkel
- Fonatok – fonással, 3; 5; 7; 9; és több szállal, „vászonkötéssel” és „sávolykötéssel”
- Vetülnélküli szövés
- Kisebb tárgyak – telefontartó, bábfigurák – szövése széklábon
- „Pókozás” színes fonalakkal hurkapálcán vagy fűz vesszőn
- Fonaljátékok – pomponok, bojtok
- „Májusi” kerekező
- Szalagszövés szádfával, illetve bojtgyűstökkel
- Virágfal szövése (kereten, korláton, faágakon stb.)

Szálasanyag

Csuhéból:

- Hármass fonás, sodrás tanulása, (karkötő, csillag)
- Csomózós technikával tojásos kosár készítése
- Hármass fonat készítése, összevarrása alátétnek, kosárnak

Gyékényből:

- Fonott állatok, emberalakok, gyékény adventi díszek
- Ismerkedés a gyékényszövés (alátét)

Szalmából:

- Páros, páratlan fonások, aratási jelvény készítése
- Vessző
- Gazdasági udvar modell készítése falpra. Vesszőoldalú csűrrel, szalmatetővel, vesszővel kerített kúttal, fonott kötözött állatokkal stb. (közös munka, többféle anyag, technika)

Faragás

- Fűzfából kígyó készítése
- Cifrabot fűzfából kéreg kimetszéssel mintázva
- Gémeskút keskeny deszkából, fűzfa ágasfából, dióból
- Fabútor deszkadarabokból és lécekből kis asztal és szék
- Mérleg fa pálcika dió
- Kanászostor akác cseresznye vagy somfabot vékonyabb kötélből
- Kocsi szekér léc deszka hengeres rúdfe kerék
- Traktor tömbfából fűzfa rúdfe kerék
- Farepülő
- Krumplibuska bodzafából
- Vízipuska bodzafából dugófa mogoró és kóc
- Nyílpuska fűz vagy orgonaágból
- Fűzfasíp fűzfából kéreghúzással tavaszi időben
- Kopogó orgona villáság lécdarab
- Zúgattyú léc mogoróág madzag

Népi bőrművesség

Az érzékenyítés időszakában a szakmaiság tekintetében az volna a fontos, hogy az előkészítő két évfolyamban történeteket magasabb szakmai szintre emeljük. Az elsődleges feladat az, hogy a szakágban használatos alapvető kézi szerszámok, eszközök szakszerű használatát sajátítsák el a tanulók.

Az előző két évben, főként az oktató által előkészített, előre kiszabott, esetlegesen előjelölt, vagy lyukasztott alkatrészeket, alapanyagokat használtak a növendékek. Itt viszont fontos volna, hogy az előkészítés is a tanuló munkája legyen. Gondolok itt a szálak szabására, az alkatrészek szabásmintájára és a szabásminta alapján kiszabott bőrdarabokra. A lyukasztások, metszések illesztő pontok egyénileg történő kimérésére, jelölésére, kivitelezésére.

Ennek érdekében a következő szerszámok használatát kell, bármely anyaggal (papír, bőr, textil, fa stb.) való alkotás, vagy feladatmegoldás során fejleszteni: szabázkés, olló, árak, tűk, kalapács, lyukasztók, vonalzó, körző

A bőrművességhez szorosabban kapcsolódó foglalkozás ötletek***A bőrtípusok, bőrfajták megismertetése:***

(szőrös bőrok, egzotikus állatbőrök, állatfajonkénti eltérések, cserzéstípusok, textúrák, kikészítési módok, szín stb.) játékos formában. Érzékszervi vizsgálatok. Látás, tapintás. Akár szembekötős, felismerős játék.

A kalapálás örömei:

Poncolt, áttört felületű tárgyak készítése poncoló vasakkal, díszlyukasztókkal. Az áttört felületek alá más felületű vagy színű bőr helyezésével. (ékszerek, könyvjelzők, könyv vagy füzetborító stb.)

Játék a textúrákkal, színekkel:

(szabás és illesztés gyakorlása, ragasztott technikával)

Különböző bőrfajtákból bőrképek készítése (montázs). Népi motívumok felhasználásával, kompozíciók változatok tervezése modellezése eredeti vagy kicsinyített formában (táskafedél, mellény rátét, sorminta stb.)

Laptárolók, tokok készítése egy adott tárgyra:

Két darabból, egyszerű tok készítése fűzéssel vagy varrással rögzített éllel, bújtató, vagy gombos záródással. (tolltartó, pénztárca, irattárca, bicskatok stb.)

A síkok térbefordulása, avagy térforma készítése síklapokból (modellezés):

Kísérletezés a különböző ívek, vágott szélek összeillesztéséből keletkező formákkal. Ragasztva, vagy fércelő varrással kivitelezhető gyakorlat, papírból, vagy bőrből. (bőrbe csomagolt tárgyak, térbeli bőrmaszk,)

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- a kézművesség, a hagyományos népi kultúra egyes szokásait, tárgyait és technikáit,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- a látvány és jelenségek értelmezésére,
- vázlatok készítésére, átírásra,
- ügyelni a tárgyak kidolgozottságára, technikai következetességére.